

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

רב טוראי מיכאל גרטנר ז"ל

בן לאה ומשה
נולד בכפר גליקסון
בתאריך י"א באדר א' תש"ו, 12/2/1946
התגורר בכפר גליקסון
התגייס באוקטובר 1963
שרת בחטיבת הצנחנים
נפל במלחמת ששת הימים, בירושלים
בתאריך כ"ז באייר תשכ"ז, 6/6/1967
נקבר בהר הרצל

אזור: ד חלקה: 3 שורה: 7 קבר: 7

בן 21 בנפלו

קורות חיים

בן משה ולאה. נולד ביום י"א באדר א' תש"ו (12.2.1946) בקיבוץ כפר גליקסון. האב, בוגר הפקולטה למשפטים בטרנסילבניה, עבד שם בעתונות היהודית בשפה ההונגרית ולאחר מכן עלה לארץ. מאז עלייתו ועד שנת 1966 היה חבר קיבוץ כפר גליקסון. בשנת 1962 היה שליחו של הקיבוץ לאורוגוואי אך במשך כל השנים היה מורה במוסד החינוכי על שם יצחק גרינבוים בכפר הילדים והנוער "אלוני יצחק" ואף ניהל את בית הספר - ומאז 1966 הוא מתגורר שם עם משפחתו. מיכאל סיים את לימודיו בבית הספר היסודי בקיבוץ ולמד בכיתות ההמשך במוסד "אלוני יצחק" שם סיים את לימודיו התיכוניים ועמד בחלק מבחינות הבגרות בגלותו נטייה עזה למקצועות המדעים המדויקים. עבד בחקלאות כטרקטוריסט. בזמן שליחות הוריו לדרום אמריקה נתלווה אליהם ובכוחות עצמו בא במגע עם הנוער המקומי. הוא עשה שם בפעילות הדרכה של תנועת "הנוער הציוני" והשתתף בארגון מחנות קיץ למענם. התחבב על חבריו וחניכיו אך למרות שהחיים בחוץ לארץ היו חיי רווחה והיה בהם כדי לקסום לנער, אולם לא כן היה הדבר לגבי מיכאל, שדרש לחזור לארץ - ואמנם כעבור שנת עבודתו עם הנוער אשר במקום קסם ושב לבדו אל קיבוצו ואל שדותיו. את משקו אהב אהבה עזה ומאושר היה

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

בחזרו אל המיכון החקלאי שבמשק. שם היה אהוד על כולם אף כי ידע לעמוד על דעתו בעקשנות כשהדברים ניראו חשובים בעיניו. הצטיין בשלוות נפש שממנו היה משרה גם על סביבותיו. בחוש ההומור הטוב ידע לשכך רוגז הזולת. בהסתפקו במועט היה דוגמא לאחרים. באוקטובר 1963 גויס לצה"ל במסגרת נח"ל והתנדב לחיל הצנחנים. עבר קורס מ"כ. אחרי שסיים את הקורס ושירת כמ"כ החליט להמשיך את שירותו ביחידת צנחנים. ערב מלחמת ששת הימים נקרא לדגל וגם בימי חירום אלה ידע לתת ביטוי לדאגתו ולכלל הצומח שם, ואכן, בעת חופשתו האחרונה (בימי הכוננות שלפני פרוץ המלחמה) השכים קום ויצא החוצה ושלח את מבטו לשדות כדי לראות אם היתה כבר נביטה. ביום השני לקרבות, הוא כ"ז באייר תשכ"ז (6.6.1967), נפל בקרב שנערך בגבעת התחמושת בירושלים, כאשר נפגע ברימון ועל ידי צרור כדורים בהסתערותו על אחד הבונקרים. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים. בספר "מאריות גברו" של מפקדת הצנחנים הובאו תולדותיו ופרשת קרבו האחרון. בקיבוץ "בדרכם" של איחוד הקבוצות והקיבוצים לזכר חבריו שנפלו במערכת הוקדשו כמה עמודים לזכרו. כפר גליקסון הוציא את אחד מעלוניו השבועיים לזכרו. כן הופיעה שם חוברת לזכרו ולזכר אברהם קוגן.

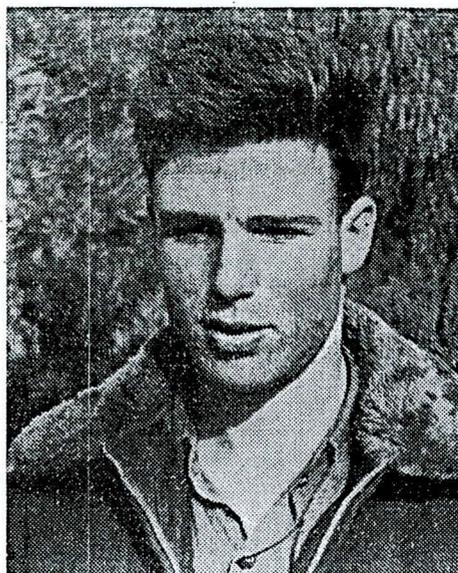
מיכאל גרטנר

יש אומרים לא תשוב לעולם
יש אומרים אבק מלחמה
...סחף...

...ובזכרוני אכיר פנים חטובות
וטובות, עינים כחולות מראה
שעתים לי הזכירו מצולות
ים שקט-שלו.

מרים

(מתוך "שירים על האח מיכאל")

יש בנים שצמיחתם רגועה, כשדה קמה בערבי קיץ חמימים, ויש הצומחים זקופים, ישר אל-על, בלי אפתעות ופתלתולים. אך יש גם בנים שצמיחתם קשה עמוסה לבטים, יגעה — אך מלאת תוכן. בן כזה כי ייעלם בטרם עת משאיר אחריו, לא רק יגון קודר על חיים שנקטפו באבם, אלא גם כאב עמוק על מאבק אנושי לשלימות שנפסק בטרם הוכתר בהצלחה.

כזה היה מיכאל גרטנר ז"ל, שמבית אבא ירש את הנטיה להעמיק חקר בנבכי הנפש, לחפש דרכים לקראת עולם טוב יותר, את הנטיה להתמודד תדיר עם פשרותיה של המציאות הסובבת אותו.

מיכאל נולד בקיבוץ "כפר-גליקסון", שהוריו לאה ומשה גרטנר נמנו עם ותיקיו. חבריו מספרים שבהיותו תלמיד בכיתה ב"ת או גימ"ל ביק-שה המורה מתלמידיה שיכתבו על חדשות המשק בחמש שורות, לפחות. מיכאל הגיש למורה חיבו רשהצטמצם בשלוש מלים בלבד: "ברפת נולדה עגלה", כתוב באלכסון כדי שיכסה את חמש השורות הדרושות.

הלימודים לא היוו בעיה אצל מיכאל חדהתפישה. הם באו לו בקלות, אלא שתמיד סלד מריבוי המלל; ולכן, אולי, נטה יותר לעולם המעשה, לטכניקה ולפלאיה. הוא אהב להתקין מכשירים, להרכיב חלקיהם ולהקים מהם דבר שלם מענין ומועיל. היתה בו מידה גדושה של אינדיבידואליות ויחודיות הבוסרת בשגרתו וביומיומי. הוא חיפש את הבלתי מקובל, את החידוש, את הדרך הבלתי-סלולה.

בהיותו ילד היה קטן-קומה, אך כשגדל והבשיל היתה בו לא רק יכולת-שבכוח אל גם תשוקת-אדירים להגשים מטרותיו.

בהיותו נער נסע לאמריקה הלאטינית, התלווה להוריו שיצאו בשליחות התנועה. שם, רחוק מן הקיבוץ, חל שינוי מהותי במיכאל. כנראה שגילה כי גם מעבר לגדרי הקיבוץ סבוכים החיים למדי. ממכתבים ששיגר לחבריו בצבצה הרגשת ניכור. מיכאל התגעגע לביתם המשותף: לקיבוץ. כאשר

חזר, חדשים מספר לפני הוריו, קיבל על עצמו את עולו של המשק בחיבה וברצון, החל מוצא ענין בעבודת אדמה שלפני כן הותירה אותו קריר ואדיש. לענף משקי אחד — גידול תפוחי-אדמה — התקשר והגן בדביקות על נחיצותו.

עם סיום הלימודים התגייס לצבא עם כל בני גילו. תחילה התמודד האינדיבידואלי שבו עם הצורך להסתגל לדפוסים הבלתי-אישיים של חייל מן השורה הכפוי לקבל על עצמו ללא תהיות את מרותם של מפקדיו. תמה תקופת ההסתגלות, מיכאל היה עצמו למ"כ, וכמפקד החל להכיר את מלוא משמעותה של תביעת המרות מן החייל. עם זאת, התייחס אל פי-קודיו בהבנה אנושית מבחינה, אף אם לא נמנע מקשיחות ומקשיות עורף, כאשר אלה נדרשו בתוקף הנסיבות. כמו-כן נחשב כאגוז קשה במחנה. הכל התיראו מסמל מיכאל גרטנר. אך מאוחר יותר ידעו חניכיו בצבא להעריך את שמץ הקשיחות שבמפקדם, וידעו לספר בהערכה רבה אילו ערכים העניק להם המפקד הצעיר.

אחרי שרותו בצה"ל עברו בני-המשפחה להתגורר ב"אלוני-יצחק" הסמוכה, בה מכהן האב כמנהל בית-הספר. מיכאל בחר להמשיך בחיי הקיבוץ. אמנם קשה היה לאינדיבידואליסט שכמותו לקיים את חייו בחברה שעקרון הקומונה מנחה את חייה. אולם זיקתו לבית ילדותו ונעוריו גברה: "נולדתי פה ואני ממשיך פה", אמר, וכך עשה. ההחלטה היתה כרוכה בהתלבטויות מרובות.

ספרייתו היתה גדושה ספרי-מדע והכילה מדורים רבים מיועדים לנושאים שונים ומגוונים. מתמטיקה היתה הנושא שלו. הישגיו והתענינותו במקצוע זה חרגו מעל למקובל.

★

על ימיו האחרונים מספר חברו גלעד רווה: "בימי הכווננות שלפני המלחמה ארזנו כמה פעמים את החפצים. טולטלנו כהוגן. ביום ראשון, בארבעה ביוני, התחפרנו על-יד גבעת ברנר. למחרת, עם שחר, ראינו את מטוסינו חגים מעלינו. כשהתברר לנו למעלה מכל ספק כי אכן פרצה המלחמה, כתבנו מכתבים הביתה והתכוונו לפעולה. לפי התכנית עמדנו לצנוח בסיני בסביבות אל-עריש. זמן קצר לפני עלותנו למטוסים הודיעונו כי חיל השריון הספיק כבר לעשות בדרכי היבשה את מלאכתנו. שמחתנו על ההישגים המרהיבים של יחידות אחרות נמהלה במידה ידועה של אכזבה. הנה. לא צריכים אותנו יותר. ואז נשמעה הפקודה לעלות לאוטובוסים. נסענו לירושלים.

"על פלוגתו של מיכאל הוטלה משימת הכיבוש של גבעת התחמושת, מן הקשות והטראגיות במשימות המלחמה. במשך ההסתערות באנו לעזרתם. המלחמה היתה קשה לאין-שעור מכפי שחשבו תחילה.

"עסקתי בפינוי פצועים והרוגים... חיפשתי, הסתכלתי על כל פנים, רעדתי: 'ובלבד שלא אמצא ביניהם מישהו מהחברים'. לא ראיתי את

מיכאל. קויתי שהכל בסדר. בשעות אחר הצהריים נתאסף הגדוד בבית ספר אחד בעיר העתיקה. אחרי כמה שעות הופיעה גם פלוגתו של מיכאל, שסבלה מן הכבדות באבדות המלחמה הזאת. הסתכלתי בחרדה סביב; אך לא מצאתיו. קויתי שאולי רק נפצע. מבטי נתקל במבטו של דוד שלום. לרגע הצצנו זה בעיני זה, אך מבטו התחמק מיד, חשש להסתכל בעיני. הבנתי מה קרה, לא אמרתי מלה, התבודדתי לנפשי, אפילו לבכות לא יכולתי".

*

מיכאל גרטנר נפל בעיצומו של מאבקו להביא עצמו לידי מימוש, להיות יחיד טוב יותר, אך גם חלק חיוני ופעיל יותר בחברתו, משקו ומדינתו. מנחם מיכלסון, מחניכיו של מיכאל בצבא, כתב להורים שנה אחר אסור-נס: "רבים מאתנו יחנכו את בניהם ברוח חיוו של מיכאל, רוח של תום, צחוק, אומץ, יושר-לב וכנות". אמר עליו אביו, אדם המיטיב לדעת את נפש האיש הצעיר, אשר כמחנך וכאב שיקע את נפשו הרגישה בהתבוננות בתולדות בנו ובאישיותו: "רק עתה, אחרי מותו, הריני מכירו. עכשיו אני מבין יותר, עכשיו הוא קרוב יותר".

4/6/67

לדני רמון לאורו

קבלנו את תגובתכם והוא שמתן. לצד שם
 אדם זמנים לנו. בעצרתם לא אסר לנו. נאם נר שבי"ן.
 נגר וזים זהיו בל-אוד גי' (ואני גי' בולט של) (4)
 ושה יהיה נגר אלג ויטור השלים באל, כי דעי
 זק של אוד מאתנו ואנלו הוא חיי אלג הובה
 טויל יסגר בשלים ונלג בל אוד לבול. בלני וזים
 נגר אלול אורגם לר הולגם גשקום וולוזים ולא
 בוגים זה"לים טעלזו אלילי על אנזים מולזים. זון
 עזים - ילזר ריה זכנם ילזים ולקנפס עז

למהלך גי'ני
 מ'י'ל

5-6-67

עלם לך שר

ז"ד"ל ק"ס"ת מתקן הוא ז"יין
 תקוה ז"ל ש"ס; הכל אצל כה יכה מלך
 תמלסין עכ"ל ש"ס כמ"ל ברב האחרון
 ק"ח לך כה מה שקרה; ואנחנו
 כהר מ"ס"ל מונב. ז"ל תקוה
 שאוכס לשלוח ז"ל ועשאר
 גלוי"ת ובר"סון שלום חל"ס
 ז"ל ז"ל הכל בסדר - יתק
 ע"י המתקן אוכה מ"ג. יתק
 על כלם נח"ס ז"ל ז"ל ז"ל
 ברוב מרן סינק של ז"ל ז"ל
 כמ"ל ז"ל "ש"ל" וכן שר
 יקרה עסר ז"ל ע"ל החבה
 ו"ל ז"ל ז"ל ז"ל ז"ל ז"ל
 ז"ל ז"ל ז"ל ז"ל ז"ל

ממש לפני צאתם לקרב-האחרון
 הספיקו מאיר אוחנה, בן חוות-
 הנוער-הציוני ומיכאל גרטנר, בן
 כפר-גליקסון, לשלוח גלויות-
 עידוד לבנות שדאגו בעורף.
 מאיר ומיכאל לחמו ונפלו בקר-
 בות על אזור גבעת-התחמושת
 ושמותיהם. חקוקים על מצבת-
 הזיכרון הניצבת עתה על הגבעה.